

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : ความรับผิดชอบและการชดเชยความเสียหายอันเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตราย
ข้ามพรมแดนตามพิธีสารบาเซล ค.ศ. 1999

ชื่อผู้เขียน : นางศิริกาญจน์ เกิดพัชร์

ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา : 2545

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. อาจารย์ ประพจน์ คล้ายสุบรรณ ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา พินิจจันทร์
3. รองศาสตราจารย์ จตุพร วงศ์ทองสรรค์

ปัจจุบันมนุษย์เรามีการคิดค้นพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดการดำเนินกิจกรรมการผลิตทางอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและการใช้พลังงานในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนอกจากจะส่งผลประโยชน์แล้วยังก่อให้เกิดความเสี่ยงและผลเสียอย่างรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมและมนุษยชาติ โดยเฉพาะของเสียที่เหลือและไม่เป็นที่ต้องการของกระบวนการผลิตและการใช้แล้ว ซึ่งของเสียบางประเภทเป็นของเสียอันตราย ที่ก่อให้เกิดความเสียหายและเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาในการกำจัดหรือทำลาย ทำให้ประเทศในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอัตราของกระบวนการผลิตและวัสดุเหลือใช้ที่เป็นของเสียอันตรายจำนวนมาก ผลักดันให้เกิดการเคลื่อนย้ายของเสียอันตรายออกนอกประเทศ เพื่อนำไปทิ้งหรือกำจัดและทำลายในประเทศอื่น โดยเฉพาะประเทศที่ด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาจะเป็นประเทศที่ถูกนำของเสียอันตรายไปทิ้ง และทำลายมากที่สุดภายใต้การค้าของเสียอันตรายหรือการลักลอบขนส่งของเสียอันตรายเนื่องจากความต้องการที่จะพัฒนากระบวนการทางอุตสาหกรรมภายในประเทศ ประกอบกับไม่มี

กฎหมายและการเฝ้าระวังที่เข้มงวดตลอดจนการขาดความรู้ความสามารถในการทำลายหรือการจัดของเสียอันตราย

ปัญหาการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตราย ถือเป็นปัญหาระดับนานาชาติที่ประเทศต่าง ๆ จะต้องให้ความร่วมมือกัน อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตรายข้ามพรมแดน ค.ศ.1989 จึงเกิดขึ้นภายใต้การผลักดันของโครงการสิ่งแวดล้อมของสหประชาชาติ (UNEP) เพื่อควบคุมการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตรายจากประเทศอุตสาหกรรมไปยังประเทศที่ด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ตลอดจนมีการรับรองความปลอดภัยในการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตราย ดังนั้นพิธีสารบาเซลว่าด้วยความรับผิดชอบและการชดเชยความเสียหายอันเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตรายข้ามพรมแดน ค.ศ.1999 จึงเกิดขึ้นภายใต้ความตกลงของภาคีอนุสัญญาบาเซล ค.ศ.1989 มาตรา 12 เพื่อมุ่งคุ้มครองให้มีการชดเชยและทดแทนความเสียหายให้แก่ประเทศภาคีที่ได้รับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตรายที่มีลักษณะข้ามพรมแดนโดยการกำหนดแนวทางในการป้องกันความเสียหายก่อนที่จะมีความเสียหายเกิดขึ้น และการชดเชยทดแทนความเสียหายภายหลังที่เกิดความเสียหายแล้ว ตลอดจนให้มี หลักประกันสำหรับความเสียหายที่จะเกิดขึ้นให้มีมาตรฐานที่เพียงพอและเป็นไปในทางเดียวกันของประเทศภาคี

แต่โดยเหตุที่การเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตรายเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมนุษยชาติ จึงมิใช่เป็นเพียงปัญหาที่ประเทศใดประเทศหนึ่งต้องรับผิดชอบและชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นเท่านั้น เพราะนอกจากประเทศภาคีอนุสัญญา บาเซล ค.ศ. 1989 และพิธีสารบาเซล ค.ศ. 1999 มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีแล้ว ประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นภาคีดังกล่าวก็ต้องมีความผูกพันในการอยู่ร่วมกันในสังคมระหว่างประเทศ หลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยความรับผิดชอบของรัฐจึงยังเป็นเรื่องจำเป็นในการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการมุ่งที่จะคุ้มครองสิ่งแวดล้อมให้กับมนุษยชาติ ประกอบกับในปัจจุบันประเทศไทยในฐานะที่เป็นภาคีอนุสัญญาบาเซล ค.ศ.1989 จำเป็นที่จะต้องศึกษาและหาแนวทางในการกำหนดมาตรการ

ในการป้องกันและชดใช้ทดแทนความเสียหายที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตรายในอนุสัญญาบาเซล ค.ศ.1989 เพื่อกำหนดท่าทีในการที่จะให้สัตยาบันต่อพิธีสารบาเซล ค.ศ. 1999 ต่อไป โดยเฉพาะในปัจจุบันมาตรการในการป้องกันและชดใช้ทดแทนความเสียหายที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และ พ.ร.บ. วัตถุอันตราย 2535 ยังไม่เป็นการเพียงพอต่อการป้องกันและชดใช้ทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตราย ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องอนุวัติการกฎหมายใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นเรื่องจัดให้มีกองทุนทดแทนและคุ้มครองผู้เสียหายจากปัญหาดังกล่าว การกำหนดนโยบาย การจัดระบบประกันภัยความเสียหายในการเคลื่อนย้ายของเสียอันตราย ตลอดจนการยอมรับและบังคับตามคำพิพากษาของประเทศภาคีแห่งพิธีสารบาเซล ค.ศ. 1999

To provide sufficiency for industrial activities, the acknowledgement in science and technology have been continually developed particularly in variety forms of energy. Those activities result to many benefits, however they sometimes leave the hazardous wastes causing of risks, damages and disadvantages to both human and environment. Apart from the aforesaid mentioned, the hazardous wastes are also difficultly destroyed. Therefore, some of industrial countries attempt to move, leave or destroy such wastes in other countries. Surely, the developing countries are the target groups of transboundary movement of hazardous wastes because of lacking both law and acknowledgment to prevent the illegal traffic of hazardous wastes.

Transboundary movements of hazardous wastes are important problems on international stage, thus, many countries ask for the cooperation on this matter. In 1989, the Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal was adopted. This convention was supported by the environmental project of the United Nations to control transboundary movements of hazardous wastes and their disposal from industrial countries to undeveloped or developing countries at least the right treatment to their source of generation. Furthermore, the safety of movement on hazardous wastes and their disposal should be insured for any damages happened. More importantly, This convention not only provides assistance for the environmentally sound management of hazardous wastes but under Article 12 of the Basel Convention also guided to the resolution of compensation from the damage which was further enacted as the Basel Protocol in 1999. To achieve the convention's principles and to protect the parties who received the damage of such hazardous wastes movement, the convention provides assistance for the management of hazardous wastes, promote, cooperation between parties in this field and develop Technical Guidelines for the management of hazardous wastes.

As the transboundary movements of hazardous wastes create tremendous effects to human's life and environment, the parties have the obligation to bind the Basel Convention B.E. 1989 and the Basel Protocol in 1999. At the same obligation, other countries also have responsibility under International Law for the peace of living among international community.

Therefore, the responsibility of state still play the important matter further study and find the principles to impose the mankind for preventing and solving such problems.

As a party of the Basel Convention, Thailand should have more research on this issue to understand what is the most appropriate role we should ratify under the Basel Convention. This thesis aims to point out that Thailand at present have The Enhancement of National Environmental Quality Act B.E 1992 and The Hazardous Substance Act B.E 1992 the measures in those Acts are insufficient to prevent and compensate the damage from transboundary movements of hazardous wastes. To consist of the international agreement, Thailand has to promulgate the new law to support this matter such as the fund for protection of the damage, the standard policy for hazardous wastes, the insured system for the hazardous wastes. movement and the enforcement consisting to the verdict of the Basel Conventions, parties.